

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2012 m. gruodžio 13 d.*

„Bendra žemės ūkio politika — Integruota administravimo ir kontrolės sistema — Išmokų sumažinimas arba neskylimas, kai nesilaikoma kompleksinio paramos susiejimo taisyklių — Atsakomybė be kaltės“

Byloje C-11/12

dėl 2011 m. spalio 12 d. *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Nyderlandai) sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2012 m. sausio 4 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Maatschap L.A. en D.A.B. Langestraat en P. Langestraat-Troost

prieš

Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Tizzano, teisėjai A. Borg Barthet, E. Levits, J.-J. Kasel ir M. Safjan (pranešėjas),

generalinė advokatė J. Kokott,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos C. S. Schillemans ir C. Wissels,

— Europos Komisijos, atstovaujamos B. Burggraaf ir H. Tserepa-Lacombe,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: olandų.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 2009 m. sausio 19 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 73/2009, nustatančio bendrąsias tiesioginės paramos schemų ūkininkams pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančio tam tikras paramos schemas ūkininkams, iš dalies keičiančio Reglamentus (EB) Nr. 1290/2005, (EB) Nr. 247/2006, (EB) Nr. 378/2007 ir panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1782/2003 (OL L 30, p. 16), 23 straipsnio 1 dalies išaiškinimu.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant ginčą tarp *Maatschap L.A. en D.A.B. Langestraat en P. Langestraat-Troost* (toliau – *Maatschap*) ir *Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie* (toliau – *Staatssecretaris*) dėl paramos, skirtos *Maatschap* pagal bendrą žemės ūkio politiką, sumažinimo.

Teisinis pagrindas

Reglamentas (EB) Nr. 1782/2003

- 3 2003 m. rugsėjo 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1782/2003, nustatančio bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančio tam tikras paramos schemas ūkininkams bei iš dalies keičiančio Reglamentus (EEB) Nr. 2019/93, (EB) Nr. 1452/2001, (EB) Nr. 1453/2001, (EB) Nr. 1454/2001, (EB) Nr. 1868/94, (EB) Nr. 1251/1999, (EB) Nr. 1254/1999, (EB) Nr. 1673/2000, (EEB) Nr. 2358/71 ir (EB) Nr. 2529/2001 (OL L 270, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 40 t., p. 269), 6 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Jei dėl konkrečiam ūkininkui tiesiogiai priskiriamo veikimo ar neveikimo nesilaikoma teisės aktais nustatytų valdymo ar geros agrarinės ir aplinkosauginės būklės reikalavimų, bendras tiesioginių išmokų, kurios turi būti skiriamos tais kalendoriniais metais, kuriais nustatomas toks reikalavimų nesilaikymas, dydis pritaikius 10 ir 11 straipsnius sumažinamas arba panaikinamas pagal 7 straipsnyje nustatytas išsamias taisykles.“

- 4 Nuo 2008 m. balandžio 1 d. Reglamento Nr. 1782/2003, iš dalies pakeisto 2008 m. vasario 14 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 146/2008 (OL L 46, p. 1), 6 straipsnio 1 dalies formuluotė yra tokia:

„Jei bet kuriuo metu konkrečiais kalendoriniais metais (toliau – atitinkami kalendoriniai metai) ūkininkas nesilaikė teisės aktais nustatytų valdymo ar geros agrarinės ir aplinkosauginės būklės reikalavimų, ir toks reikalavimų nesilaikymas yra tiesiogiai pagalbos paraišką atitinkamais kalendoriniais metais pateikusiam ūkininkui priskirtinų veiksmų ar neveikimo rezultatas, visa šiam ūkininkui jau numatyta išmokėti tiesioginių išmokų suma <...> sumažinama arba panaikinama pagal 7 straipsnyje nustatytas išsamias taisykles.“

Pirma pastraipa taip pat taikoma, jeigu atitinkamas reikalavimų nesilaikymas yra tiesiogiai asmeniui, kuriam buvo perleista žemės ūkio paskirties žemė arba kuris tokią žemę perleido, priskirtinų veiksmų ar neveikimo rezultatas.

<...>

Šioje dalyje „perleidimas“ reiškia bet koki sutorį, dėl kurio perleidžiantis asmuo nustoja naudotis žemės ūkio paskirties žeme.“

- 5 Nuo 2009 m. sausio 1 d. Reglamentas Nr. 1782/2003 buvo pakeistas Reglamentu Nr. 73/2009.

Reglamentas Nr. 146/2008

6 Reglamento Nr. 146/2008 2 ir 3 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

- „(2) Reglamento [Nr. 1782/2003] 44 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad ūkininkai sklypais, atitinkančiais reikalavimus atitinkančius hektarus, turi būti naudojęsi ne trumpesnę kaip 10 mėnesių laikotarpį. Patirtis parodė, kad dėl šios sąlygos kyla pavojus, jog bus apribotas žemės rinkos funkcionavimas ir susidarys daug administracinio darbo ūkininkams ir susijusioms administracinėms tarnyboms. Tačiau siekiant užtikrinti, kad už tą pačią žemę paraiškos nebūtų pateiktos du kartus, turėtų būti nustatyta data, kurią ūkininkas turėjo naudotis sklypais. Būtų tikslinga, kad valstybės narės nustatytų tokią datą, kuri nebūtų vėlesnė kaip data, nustatyta pagalbos paraiškai pakeisti. Ta pati taisyklė turėtų būti taikoma valstybėms narėms, taikančioms vienkartinės išmokos už plotus schemą.
- (3) Iki vienos dienos sutrumpinus laikotarpį, kurį ūkininkas turi būti naudojęsis sklypais, atitinkančiais bendrosios išmokos schemos ir vienkartinės išmokos už plotus reikalavimus atitinkančius hektarus, turėtų būti patikslintos atsakomybės taisyklės pagal kompleksinį paramos susiejimą, visų pirma žemės perleidimo atitinkamais kalendoriniais metais atveju. Todėl reikėtų patikslinti, kad ūkininkas, kuris pateikia pagalbos paraišką, turėtų būti laikomas atsakingu kompetentingai institucijai už kompleksinio paramos susiejimo reikalavimų neįvykdymą atitinkamais kalendoriniais metais visos žemės ūkio paskirties žemės, deklaruotos pagalbos paraiškoje, atžvilgiu. Dėl to neturi būti kliūčių atitinkamam ūkininkui ir asmeniui, kuriam žemės ūkio paskirties žemė buvo perleista arba iš kurio ji buvo gauta, sudaryti susitarimų pagal privatinę teisę.“

Reglamentas (EB) Nr. 796/2004

- 7 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 796/2004, nustatančiu išsamias kompleksinio paramos susiejimo, moduliavimo ir integruotos administravimo ir kontrolės sistemos, numatytų Reglamente Nr. 1782/2003, įgyvendinimo taisykles ir išsamias Reglamente (EB) Nr. 479/2008 numatyto kompleksinio paramos susiejimo įgyvendinimo taisykles (OL L 141, p. 18; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 44 t., p. 243), iš dalies pakeistu 2008 m. gruodžio 16 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1266/2008 (OL L 338, p. 34), nustatoma išsami sankcijų taikymo, kai nesilaikoma kompleksinio paramos susiejimo taisyklių, tvarka.
- 8 Pagal šio reglamento 56 ir 57 konstatuojamąsias dalis:
- „(56) Reglamente (EB) Nr. 1782/2003 kompleksinio paramos susiejimo įpareigojimų atžvilgiu numatyta išmokų sumažinimo ir jų neskyrimo sistema, deja, siekiama kito tikslo, o konkrečiai, šia sistema siekiama skatinti ūkininkus laikytis įvairiose kompleksinės paramos susiejimo srityse jau galiojančių teisės aktų.
- (57) Išmokų sumažinimai ir neskirimai turėtų būti nustatomi atsižvelgiant į proporcingumo principą, o reikalavimų atitikimo kriterijų atveju, turi būti atsižvelgiama į konkrečias problemas, susijusias su *force majeure* atvejais, taip pat ypatingas aplinkybes ir gamtines sąlygas. Kompleksinio paramos susiejimo įpareigojimų laikymosi atžvilgiu išmokos gali būti mažinamos ir neskiriamos tik tai tuomet, jei ūkininko veiksmai buvo aplaidūs arba tyčiniai. Išmokos mažinamos ar visai neskiriamos turėtų būti laipsniškai, t. y. atsižvelgiant į neatitikimo sunkumo laipsnį ir tokia laipsniško mažinimo sistema taikoma tol, kol palaipsniui prieinama iki visiškai pagalbos neskyrimo tam tikram laikotarpiui pagal vieną ar kelias pagalbos schemas. Taikant šią išmokų mažinimo ir jų neskyrimo sistemą, reikalavimų atitikimo kriterijų požiūriu būtina atsižvelgti į skirtingų pagalbos schemų ypatumus.“

Reglamentas Nr. 73/2009

- 9 Reglamento Nr. 73/2009 3 konstatuojamojoje dalyje numatyta:

„Reglamente (EB) Nr. 1782/2003 nustatytas principas, kad ūkininkams, nesilaikantiems tam tikrų reikalavimų visuomenės, gyvūnų ir augalų sveikatos, aplinkos ir gyvūnų gerovės srityse, tiesioginė parama sumažinama arba visai neskiriama. Ši „kompleksinio paramos susiejimo“ sistema yra neatskiriama Bendrijos paramos, teikiamos tiesioginių išmokų forma, dalis, todėl reikėtų ją toliau taikyti. Tačiau remiantis įgyta patirtimi, matyti, kad nemažai kompleksinio paramos susiejimo reikalavimų nepakankamai susiję su ūkininkavimo veikla ar žemės ūkio naudmenomis arba yra labiau taikytini nacionalinėms valdžios institucijoms nei ūkininkams. Todėl reikėtų patikslinti kompleksinio paramos susiejimo taikymo sritį.“

- 10 Reglamento Nr. 73/2009 23 straipsnio „Išmokų sumažinimas arba neskylimas, kai nesilaikoma kompleksinio paramos susiejimo taisyklių“ 1 dalis suformuluota taip:

„Jei bet kuriuo metu atitinkamais kalendoriniais metais (toliau – „atitinkami kalendoriniai metai“) nesilaikoma teisės aktais nustatytų valdymo arba geros žemės ūkio bei aplinkosaugos būklės reikalavimų, ir reikalavimų buvo nesilaikoma dėl veiksmų arba neveikimo, kurie tiesiogiai priskiriami ūkininkui, pateikusiai paraišką paramai gauti atitinkamais kalendoriniais metais, visa tam ūkininkui skirtų ar skirtinų tiesioginių išmokų suma <...> yra sumažinama arba neskiriama, laikantis išsamios 24 straipsnyje nustatytų taisyklių.

Pirma pastraipa taip pat taikoma tais atvejais, kai reikalavimų buvo nesilaikoma dėl veiksmų ar neveikimo, kurie tiesiogiai priskiriami asmeniui, kuris perdavė ar perėmė žemės ūkio paskirties žemę.

Šioje dalyje „perdavimas“ – sandoris, kurį įvykdęs žemės ūkio paskirties žemės perdavėjas nustoja ją disponuoti.

Nukrypstant nuo antros pastraipos nuo 2010 m., kai asmuo, kuriam tiesiogiai priskiriami neatlikti veiksmai, pateikė paraišką paramai gauti atitinkamais kalendoriniais metais, išmokos sumažinimas arba neskylimas taikomas visoms tam asmeniui skirtoms ar skirtinoms tiesioginių išmokų sumoms.“

- 11 To paties reglamento 24 straipsnyje „Išsamios išmokų sumažinimo ir neskyrimo taisyklės, kai nesilaikoma kompleksinio paramos susiejimo taisyklių“ nurodyta:

„1. Išsamios išmokų sumažinimo ir neskyrimo, nurodyto 23 straipsnyje, taisyklės nustatomos 141 straipsnio 2 dalyje nurodyta tvarka. Tokiais atvejais atsižvelgiama į nustatyto pažeidimo sunkumą, mastą, pastovumą bei pasikartojimą ir į šio straipsnio 2, 3 ir 4 dalyse išdėstytus kriterijus.

2. Aplaidumo atveju išmoka sumažinama ne daugiau kaip 5 %, o pasikartojančio pažeidimo atveju – 15 %.

<...>

3. Tyčinio pažeidimo atveju išmoka iš esmės mažinama ne mažiau kaip 20 % ir net gali būti visiškai neskiriamos išmokos pagal vieną ar kelias paramos schemas vienus ar daugiau kalendorinių metų.

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 12 Bendrovė *L. Oosthoek en J. P. Groen* (toliau – *Oosthoek/Groen*) išnuomojo *Maatschap* dirbamos žemės sklypą auginti svogūnus. Žemė buvo išnuomota su sąlyga, kad *Oosthoek/Groen* žemės sklypą pati suars ir patręš keliais vežimais trąšų. Buvo susitarta, kad nuoma prasidės 2009 m. sausio 1 d., tačiau faktiškai nuomininkė *Maatschap* minėtą žemės sklypą pradės eksploatuoti tik po to, kai jis bus suartas.
- 13 *Oosthoek/Groen* iš tikrųjų patręšė aptariamą žemės sklypą, bet jo nesuarė taip, kaip reikalaujama pagal nacionalinės teisės aktus, kuriuose numatyta, kad galima naudoti tik nedidelį kiekį teršalų išskiriančias trąšas. Dėl to *Oosthoek/Groen* buvo skirta bauda.
- 14 *Maatschap*, kuri minėtą žemės sklypą pradėjo eksploatuoti 2009 m. kovo mėn. pradžioje, pateikė paraišką tiesioginėms išmokoms 2009 metais būtent už aptariamą žemės sklypą gauti. Kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, apie *Oosthoek/Groen* padarytą pažeidimą ji sužinojo tik iš 2009 m. lapkričio 23 d. *Staatssecretaris* laiško, kuriame pranešama apie galimą tiesioginių išmokų sumažinimą dėl nacionalinės teisės aktų pažeidimo dėl to, kad trąšos nebuvo naudotos taip, kad būtų išskirtas nedidelis kiekis teršalų.
- 15 2010 m. kovo 3 d. sprendimu *Staatssecretaris* 20 % sumažino tiesiogines išmokas *Maatschap* dėl to, kad dėl minėto pažeidimo nesilaikyta teisės aktais nustatytų reikalavimų žemės ūkio srityje. 2010 m. kovo 8 d. laišku *Maatschap* pateikė skundą dėl šio sprendimo. 2010 m. balandžio 1 d. sprendimu *Staatssecretaris* pripažino šį skundą nepagrįstu. Taigi *Maatschap* apskundė minėtą sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.
- 16 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad *Oosthoek/Groen* laikytina asmeniu, kuris perdavė žemės ūkio žemę, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 73/2009 23 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą. Todėl *Maatschap* mokėtinos tiesioginės išmokos turėtų būti sumažintos arba nemokamos dėl to, kad *Oosthoek/Groen* nesilaikė teisės aktais nustatytų reikalavimų žemės ūkio srityje. Šis teismas mano, kad minėtos bendrovės atsakingų asmenų pareiškimai Bendrajai inspekcijos tarnybai leidžia daryti išvadą, kad bendrovė tyčia nesilaikė minėtų reikalavimų.
- 17 Kadangi nenurodyta, jog *Maatschap* kalta dėl *Oosthoek/Groen* padaryto pažeidimo, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonų dėl galimybės sumažinti tiesiogines išmokas *Maatschap* už tai, kad tyčia buvo nesilaikyta teisės aktais nustatytų reikalavimų žemės ūkio srityje, nors pažeidimą padarė ne *Maatschap*.
- 18 Jis visų pirma nurodo, kad, kaip matyti iš Reglamento Nr. 796/2004 56 ir 57 konstatuojamųjų dalių, numatyta išmokų sumažinimo ir jų neskyrimo sistema skirta skatinti ūkininkus laikytis įvairiose kompleksinės paramos susiejimo srityse jau galiojančių teisės aktų, ir kad ši sistema įtvirtinta remiantis proporcingumo principu. Taigi, viena vertus, išmokos gali būti mažinamos ir neskiriamos tikrai tuomet, jei ūkininko veiksmai buvo aplaidūs arba tyčiniai, ir, kita vertus, jos turi būti nustatomos atsižvelgiant į neatitikties sunkumo laipsnį.
- 19 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, Reglamento Nr. 73/2009 23 straipsnį galima aiškinti dvejopai, t. y. kad *Oosthoek/Groen* kaltė turi būti tiesiogiai priskirta *Maatschap*, arba kad ji gali būti kaltinama tik teisės aktais nustatytų reikalavimų žemės ūkio srityje nesilaikymu.
- 20 Šiomis aplinkybėmis *College van Beroep voor het bedrijfsleven* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar Reglamento <...> Nr. 73/2009 23 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad išmokos ūkininkui, pateikusiam paraišką paramai gauti, sumažinamos arba neskiriamos taip, kaip, nustačius pažeidimą, būtų ir faktiniam pažeidėjui, perdavusiam ar perėmusiam žemės ūkio paskirties žemę, jeigu pastarasis

paraišką būtų pateikęs pats? Arba ar nustatytas pažeidimas pagal šią nuostatą išimtinai priskirtinas tam, kuris pateikė paraišką paramai gauti, tačiau priimant sprendimą dėl sumažinimo ir sumažinimo apimties arba sprendimą dėl visiško neskystimo turi būti nustatyta, koks buvo paties ūkininko aplaidžių, kaltų arba tyčinių veiksmų mastas?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 21 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori sužinoti, ar Reglamento Nr. 73/2009 23 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad asmens, perdavusio ar perėmusio žemės ūkio paskirties žemę, veiksmai, dėl kurių buvo nesilaikoma kompleksinio paramos susiejimo taisyklių, ir lėmę visos tiesioginių išmokų sumos sumažinimą arba jų neskystimą, turi būti visiškai priskiriami paraišką paramai gauti pateikusiam ūkininkui.
- 22 Pirmiausia reikia priminti, kad Reglamento Nr. 73/2009 23 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyta, kad jei bet kuriuo metu atitinkamais kalendoriniais metais nesilaikoma teisės aktais nustatytų valdymo arba geros žemės ūkio ir aplinkosaugos būklės reikalavimų, ūkininkui, pateikusiam paraišką paramai gauti atitinkamais kalendoriniais metais, visa skirtų ar skirtinų tiesioginių išmokų suma sumažinama arba neskystama.
- 23 Pagal minėto reglamento 23 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą visa tiesioginių išmokų suma taip pat sumažinama tais atvejais, kai reikalavimų nesilaikyta dėl veiksmų ar neveikimo, kurie tiesiogiai priskiriami asmeniui, perdavusiam ar perėmusiam žemės ūkio paskirties žemę.
- 24 Šios nuostatos formuluotė yra aiški, kai kalbama apie priskyrimą ūkininkui, pateikusiam paraišką paramai gauti tais atvejais, kai kompleksinio paramos susiejimo taisyklių nesilaikė asmuo, kuris perdavė ar perėmė žemės ūkio paskirties žemę. Tačiau Reglamente Nr. 73/2009 nepatiktinama, ar tyčios, priskirtinos asmeniui, kuris perdavė ar perėmė žemės ūkio paskirties žemę, konstatavimo pasekmės turi būti priskiriamos šiam ūkininkui.
- 25 Šiuo atžvilgiu Reglamente Nr. 796/2004 paaiškinama, kad ūkininko aplaidumo atveju išmokos gali būti mažinamos nuo 1 % iki 15 % procentų. Tačiau tyčinių ūkininko veiksmų atveju išmokos gali būti mažinamos nuo 20 % iki 100 %.
- 26 Tokiomis aplinkybėmis reikia pabrėžti, kad vien Reglamento Nr. 73/2009 23 straipsnio 1 dalies formuluotė neleidžia atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo užduotą klausimą.
- 27 Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos formuluotę, bet ir į kontekstą bei teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (2011 m. liepos 21 d. Sprendimo *Beneo-Orafti*, C-150/10, Rink. p. I-6843, 41 punktą ir nurodytą teismo praktiką).
- 28 Taigi, pirma, reikia priminti, kad Reglamento Nr. 1782/2003 44 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta „dešimties mėnesių taisyklė“, pagal kurią ūkininkai sklypais, atitinkančiais reikalavimus atitinkančius hektarus, turi būti naudojęsi ne trumpesnę kaip 10 mėnesių laikotarpį, kad galėtų pateikti paraišką paramai gauti, Reglamentu Nr. 146/2008 buvo supaprastinta laikotarpį sumažinus iki vienos dienos. Taigi tam, kad ūkininkui tiesioginės išmokos būtų mokamos už tuos metus, kuriais buvo pateikta paraiška paramai gauti, pakanka, kad ūkininkas žemės sklypu būtų naudojęsis referencinę datą.
- 29 Taigi, kaip matyti iš Reglamento Nr. 146/2008 2 konstatuojamosios dalies, šiuo reikalavimų supaprastinimu buvo siekiama sumažinti administracinį darbą ūkininkams ir susijusioms administracinėms tarnyboms.

- 30 Iš to matyti, kad konkretus žemės sklypas gali būti lengvai kelis kartus perduodamas tais pačiais kalendoriniais metais, o tai gali padidinti tikimybę, kad žemę dirbo ne paraišką paramai gauti pateikęs ūkininkas.
- 31 Antra, „dešimties mėnesių taisyklės“ atsisakymas lėmė tai, kad Reglamentu Nr. 146/2008 buvo pakeista Reglamento Nr. 1782/2003 6 straipsnio 1 dalis, nes ši nuostata buvo perkelta į Reglamento Nr. 73/2009 23 straipsnio 1 dalį, kurioje kalbama apie ūkininko atsakomybę tais atvejais, kai nesilaikoma kompleksinio paramos susiejimo taisyklių, papildant, kad ūkininkas, pateikęs paraišką paramai gauti už žemės sklypą, išlieka už jį atsakingas, jei šis žemės sklypas perduodamas, visus metus, už kuriuos paraiška paramai gauti buvo pateikta.
- 32 Taigi reikia konstatuoti, kad Reglamento Nr. 73/2009 23 straipsnio 1 dalyje neišskiriami atvejai, kai kompleksinio paramos susiejimo taisyklių nesilaikoma, pirma, dėl aplaidumo ir, antra, asmens, kuris perdavė ar perėmė žemės ūkio paskirties žemę, tyčinių veiksmų. Taigi negalima atmesti, kad ūkininkui, kuris pateikė paraišką paramai gauti, bus priskirtos asmens, kuris perdavė ar perėmė žemės ūkio paskirties žemę, veiksmų pasekmės.
- 33 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Reglamento Nr. 73/2009 23 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama atsižvelgiant į minėtų teisės aktų evoliuciją.
- 34 Iš Reglamento Nr. 146/2008 2 konstatuojamosios dalies matyti, kad dėl sąlygų tiesioginėms išmokoms gauti supaprastinimo ūkininkai gali lengviau pasinaudoti parama žemės ūkiui. Be to, Reglamento Nr. 73/2009 3 konstatuojamojoje dalyje paaiškinama, kad parama skiriama su sąlyga, kad jos gavėjas laikosi kompleksinio paramos susiejimo taisyklių.
- 35 Todėl sankcija, taikoma minėtų taisyklių nesilaikymo atveju, yra konkreti administracinė priemonė, kuri yra paramos žemės ūkiui schemos dalis ir kuria siekiama skatinti laikytis šių taisyklių.
- 36 Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas jau kelis kartus yra pažymėjęs, kad pažeistos nuostatos skirtos vien ūkio subjektams, kurie laisva valia nusprendė pasinaudoti paramos schema žemės ūkio sektoriuje (žr. 1987 m. lapkričio 18 d. Sprendimo *Maizena ir kt.*, 137/85, Rink. p. 4587, 13 punktą; 1992 m. spalio 27 d. Sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, C-240/90, Rink. p. I-5383, 26 punktą; 2002 m. liepos 11 d. Sprendimo *Käserei Champignon Hofmeister*, C-210/00, Rink. p. I-6453, 41 punktą ir 2012 m. birželio 5 d. Sprendimo *Bonda*, C-489/10, 30 punktą).
- 37 Iš to išplaukia, kad paramą gaunančiam ūkininkui, net jeigu iš tikrųjų žemės plotu, už kurį paprašė tiesioginių išmokų, jis nesinaudojo visus kalendorinius metus, tenka rizika, kad jam bus priskirti veiksmų, dėl kurių nesilaikyta kompleksinio paramos už šį žemės plotą susiejimo taisyklių ir kuriuos asmuo, perdavęs ar perėmęs žemės ūkio paskirties žemę, padarė dėl aplaidumo arba tyčia, ir dėl kurių visa tiesioginių išmokų suma gali būti sumažinta arba išmokos gali būti neskiriamos. Taigi šis ūkininkas gali būti laikomas atsakingu už asmens, perdavusio ar perėmusio aptariamą žemės ūkio paskirties žemę, padarytus pažeidimus ir tyčinių veiksmų pasekmes.
- 38 Tačiau Reglamento Nr. 796/2004 57 konstatuojamojoje dalyje nurodoma, kad visos išmokų sumos sumažinimai ir neskylimai turėtų būti nustatomi atsižvelgiant į proporcingumo principą. Taigi reikia patikrinti, ar šio sprendimo ankstesniame punkte pasiūlytas sprendimas atitinka šį principą.
- 39 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad proporcingumo principas yra vienas iš bendrųjų Sąjungos teisės principų ir pagal jį reikalaujama, kad Sąjungos teisės nuostata įtvirtintos priemonės būtų tinkamos atitinkamais teisės aktais siekiamiems teisėtiems tikslams įgyvendinti ir neviršytų to, kas būtina jiems pasiekti (žr. 2012 m. liepos 12 d. Sprendimo *Association Kokopelli*, C-59/11, 38 punktą ir nurodytą teismo praktiką).

- 40 Iš šio sprendimo 34–37 punktų išplaukia, kad ūkininko, pateikusio paraišką paramai gauti, atsakomybė už tai, kad nesilaikyta kompleksinio paramos susiejimo taisyklių dėl asmens, perdavusio ar perėmusio žemės ūkio paskirties žemę, aplaidumo arba tyčinių veiksmų, leidžia įgyvendinti tikslą, kuriuo grindžiama visos tiesioginių išmokų sumos sumažinimo arba išmokų neskyrimo tvarka, nurodytą Reglamento Nr. 73/2009 3 konstatuojamojoje dalyje, t. y. į bendro rinkos organizavimo formas įtraukti pagrindinius aplinkos, maisto saugos, gyvūnų sveikatos ir gerovės, geros agrarinės ir aplinkosauginės būklės standartus.
- 41 Dėl klausimo, ar tokia ūkininko, kuris pateikė paraišką paramai gauti, atsakomybė viršija tai, kas būtina minėtam tikslui pasiekti, reikia nurodyti, kad paramą gaunantis ūkininkas yra vienintelis administracijos atžvilgiu atsakingas asmuo. Tačiau, kaip teisingai nurodė Nyderlandų vyriausybė ir Europos Komisija, niekas netrukdo žemės ūkio paskirties žemės perdavimo sutarties šalims susitarti dėl konkretesnių, su tokios sutarties finansine rizika, įskaitant galimą žemės ūkio išmokų sumažinimo arba neskyrimo riziką, susijusių nuostatų. Be to, negalima atmesti, kad, net ir nesant tokios nuostatos, paraišką paramai gauti pateikusio ūkininko interesai gali būti apsaugoti pasinaudojant civilinės teisės priemonėmis.
- 42 Todėl asmens, perdavusio ar perėmusio žemės ūkio paskirties žemę, padaryto pažeidimo visiškai priskyrimas ūkininkui, pateikusiam paraišką paramai gauti už žemės sklypą, dėl kurio buvo konstatuota, kad nesilaikyta kompleksinio paramos susiejimo taisyklių, nevirsija to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti.
- 43 Be kita ko, reikia pastebėti, kad sankcijos netaikomos, jeigu ūkininkas, kuris padarė pažeidimą, arba ūkininkas, kuris naudojosi aptariamu žemės sklypu referencinę datą, nepateikia paraiškos paramai gauti. Iš tikrųjų visos tiesioginių išmokų sumos sumažinimo arba išmokų neskyrimo tvarka yra administracinė priemonė, susijusi su parama tiesioginių išmokų forma.
- 44 Todėl į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 73/2009 23 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad asmens, perdavusio ar perėmusio žemės ūkio paskirties žemę, veiksmai, dėl kurių nesilaikyta kompleksinio paramos susiejimo taisyklių ir kurie lėmė visos tiesioginių išmokų sumos sumažinimą arba jų neskyrimą, turi būti visiškai priskiriami paraišką paramai gauti pateikusiam ūkininkui.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 45 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

2009 m. sausio 19 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 73/2009, nustatančio bendrąsias tiesioginės paramos schemų ūkininkams pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančio tam tikras paramos schemas ūkininkams, iš dalies keičiančio Reglamentus (EB) Nr. 1290/2005, (EB) Nr. 247/2006, (EB) Nr. 378/2007 ir panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1782/2003, 23 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad asmens, perdavusio ar perėmusio žemės ūkio paskirties žemę, veiksmai, dėl kurių nesilaikyta kompleksinio paramos susiejimo taisyklių, ir kurie lėmė visos tiesioginių išmokų sumos sumažinimą arba jų neskyrimą, turi būti visiškai priskiriami paraišką paramai gauti pateikusiam ūkininkui.

Parašai.